

qd' dicitur **Q**uod dicitur in iudiciis subordina. i. dicitur
contra dicitur in iudiciis xpi est **Q**uod panis est panis
omnis panis participatio corpus domini est.
qui unus panis et unus corpus multi sumus
omnes qui de uno pane et de uno calice partici-
pamus **Q**uod dicitur in iudiciis panis. **Q**uod dicitur
ad unum hostias participes sunt aliter. **Q**uod dicitur
duo. qd' panis prelosum sit et quid aut qd'
panis sit aliquid. **Q**uod dicitur in iudiciis
demonis prelosum et non dicitur **Q**uod dicitur
vobis facite fieri demoniorum **Q**uod dicitur in iudiciis
domini bilae et calicis demoniorum. **Q**uod dicitur in
testis mensis domini participes est. **Q**uod dicitur in
demoniorum. **Q**uod dicitur in iudiciis demoniorum. **Q**uod dicitur in
fationis ille sumus. **Q**uod dicitur in iudiciis demoniorum. **Q**uod dicitur in
omnia dicitur. **Q**uod dicitur in iudiciis demoniorum. **Q**uod dicitur in
sunt. **Q**uod dicitur in iudiciis demoniorum. **Q**uod dicitur in
Quod dicitur in iudiciis demoniorum. **Q**uod dicitur in
thyl in iudiciis demoniorum. **Q**uod dicitur in
team et plenitudo eius. **Q**uod dicitur in iudiciis demoniorum. **Q**uod dicitur in
infidelium. ad omnia et vultus in omnia qd' vobis

EX LIBRIS
ILLVSTRISSIMI VIRI,
DN. DAN. LVDOLPHI,
LIB. BAR. de DANCKELMANN,
S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
STATVS INTIMI, cetera,
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
TESTAMENTO RELICTIS.

Xd. 28,

DISPUTATIO
Institutionum anatomicarum V.
DE PARTIBUS
NONULLIS AIMATÓSEI
servientibus,

Quam

SVB PRÆSIDIO

TOBIÆ KNOBLOCHII,
Marcobrettani Fr., Med. & Phil.D.

*In celeberrima Witebergensium Academia
defendendam suscipiet*

Christophorus Bilizerus,
Neostadiensis Sil.

Ad diem 15. Iulij, horis & loco notis.

VVITEBERGAE,
Typis Cratonianis per Iohan. Gorman.

Anno cIo 1o CVII.

DE PARTE

DE

DE

DE

DE

DE

Roxima disputatione infimi ventris partes *ὑψώσας* inservientes examinavimus: Nunc *αἰμαλώσας* partes nonnullas, quæ sunt, Mesenterium, Epar, & Vesica fellis, pertrahabimus.

C A P. I. De Mesenterio.

Mesenterium est commune vinculum intestinorum, quo ipsa inter se mutuo connectuntur & ad dorsum alligantur, ne vehementius saliente aut cadente animali divellantur ac decidant.

1. *Græcis μεσέντερον à situ dictum*, Gal. 4. usu part. 20. Aristot. 4. hist. 16. quod sit membrum *ἐν μέσῳ τῶν ἐντέρων*, id est, in medio intestinorum situm. Gal. 6. ad. anat. Laurent. lib. 6. c. 15. Archang. lect. 13. ideoq; mesenterium non est medium intestinum ut Cic. lib. 3. de nat. Deur. vult, sed membrum quod inter intestina medium collocatur. Gaza lactes appellat.

2. Estq; ex duabus membranis de peritonæo utrinq; natis factum, Gal. 4. usu part. 20. 6. ad anat. 6. quæ arctè ex omni parte connascuntur, nisi qua vasis, adipi, & glandulis, secundum longitudinem inter has protensis ac dispersis, iter aut transitus medius relinquitur: Hoc fulcit ac sustentat venas mesaraicas quo Epar Chylum ab intestinis eo commodius accipere possit. Gal. com. 4. aph. 4. lib. 2. Epid. Aristot. 1. hist. anim. 16. Archang. d. 1. Bauh. l. 1. cap. 18.

3. Etenim crebra æquè exiles venula à porta Epatis tanquam surculi à trunco propagatæ per hoc veluti stragulum, inter geminam ejus membranam disparguntur, Gal. d. 1. & diss. ven. 1.

A 2

atq;

atq; ad intestina porrecta, & chylum educunt, non aliter atq; plantarum radices succum à terra hauriunt, & ad Epas transvehunt. Arist. 1. histor. anim. 16. Gal. d. 1. unde hæc mesaraica sive mesenterij vena nominantur. Medici primas venas appellant, vel quod alimentum in ventre confectum primò in has fluat, vel quod in prima corporis regione contineantur, quæ à gula usq; ad cavam jecoris partem pertingit, & complectitur ventriculum, omentum, mesenterium, cavam Epatis, Lienem & Pancreatem.

4. Neq; vero à vasis, .i. distributio solum chyli fit ad Epas per has venulas, sed sanguinis etiam ex Epate effusio, quo intestina nutriuntur. Postquam enim organa illa publico munere persuffusa sunt in distribuendo chylo, suæ quoq; nutritioni inservire incipiunt. Laurent. Archang. Bauhin. d. 1.

5. Cæterum tanta est venarum mesaraicarum exilitas, ut eorum oscula, quibus in intestina desinunt vix appareant in mortuis corporibus: Unde facile intelligere est, quanto cum valetudinis periculo ea obstruantur. Gal. d. 1. Ideoq; hæc consideratio certè nos merito ad temperantiam, & moderationem in cibo & potu hortari debet.

6. Præterea arteriæ complures ab aorta trunco, qui lumbis incumbit, per mesenterium ad intestina mittuntur; sicuti alioquin in universo corpore mira est venarum, & arteriarum $\alpha\lambda\gamma\iota\alpha$ aut copulatio.

7. Sparguntur illuc quidam nervorum surculi, à sexta cerebri conjugatione producti. Gal. d. 1. 5. ulu. part. 2. quorum usus est calorem conservare.

8. In hoc demum glandulæ quam plurimæ ad vasorum divortia consistunt, quemadmodum & in centro mesenterij glandulosum corpus magnum (id tamen non est pancreas) positum est, ad primam trunci portæ in ramos mesaraicarum distributionem. Galen. diss. vent. & 6. ad anat. 7. Quarum glandularum usus est, ut sint tanquam molle pulvinar vasorum diductionibus interjectum,

ne

ne in vehementi corporis agitatione vasa concussa rumpantur. Fallopius alium usum affert, & ait factas esse has glandulas ut prohiberent ne vasorum ductus à repletis intestinis, aut constricto abdomine comprimantur, chyliq; distributio ita impediatur. Gal. 4. de usu part. 2. 6. ad: anat. 5. 6. & 7. Arist. 1. histor. 17. & 4. part. animal. 4. Columb. L. 11. c. 6. Fallop. 14. cap. 6. Gal. 4. de usu part. 8. Archang. Laurent. d. l.

9. Usus mesenterij est. 1. intestina tanquam communi vinculo invicem colligare, & lumborum vertebris annectere, ne implacentur, vel deorsum labantur. 2. Defendere venas, arterias, & nervos, per geminas mesenterij membranas excurrentes ad intestina, ne laedantur vel disrumpantur. Gal. 4. usu p. 20. Archang.

Delineatio mesenterij.

A. Centrum Mesenterij.

B B. Corpus glandulosum totius Mesenterij maximum.

C. Dextra coli portio, à rene ad jecur protensa.

D. Rectam intestinum dorso nectens Mesenterij portio.

E. Flexuosi margines quibus intestina adhaerescunt.

F. Tenuia intestina dorso alligans Mesenterij pars.

De Accidentibus

Mesenterij.

1. Situs per se satis notus.
2. Figura hujus est circularis plana, in multas contorta plicas.
3. Magnitudo satis patet, quanquam alijs major vel minor pro corporis magnitudine.

A 3

4. Num

4. Numerum quod attinet, duplex est, ratione duorum intestinorum (ut Archangelus vult) scil. tenuium & crassorum alterum tenuia, alterum crassa de vincit, & sibi copulat. Secundum Galen. vero de dissect. vent. 9. triplex est, circa exortum angustum est, in medio amplum, & in lateribus potissimum sinistro, ubi ad rectum descendit oblongum fit. Bauh. d. l.

5. Est etiam copiosius adeps in Mesenterio genitus ex sanguine, qui media illa spacia, quæ inter venas media sunt interjecta occupat, atq; implet. Usus hujus est ut suo calore calefaciat, & sua densitate foveat calorem illarum partium, ad chyli, qui per eas partes fertur, preparationem pro αἰμαλώσει, ut vult. Bauh. d. l.

CAP. II. De Epate.

Epar definiente Hipp. lib. de aliment. αἰμαλώσεως officina θησαυρισμὸς sanguinis, naturalis spiritus architectrix, principium venarum non ἡρώσεως, .i. originis, sed ριζώσεως καὶ διοικήσεως, .i. radicationis & dispensationis, quibus tanquam rivis totius corporis membra irrigat & alit.

1. Epar Grecis ἥπαρ, παρὰ τὸ ἐπὴρται καὶ κωλῶδται, ut Apollonij interpretes notat, vel ἀπὸ τῆς ἔπαρίας, .i. inopia, dicitur, quod omnium partium inopia succurat, sive παρὰ τὸ ἥσσω τὸ εὐφραίνουσαι à letando cum in hac parte concupiscentia sedes sit. Latinis lecur dicitur, quod juxta cordis vires suam potestatem exerceat.

2. Substantia Epatis est caro ipsi propria, Bauh. lib. 1. cap. 44. rubra, mollis, sanguinis concreti formam obtinens, Gal. 6. ad anat. 11. Iohan. Quint. Andern. inst. an. l. 1. Vnde etiam Erasistrato παρὲς χυμὸν dicitur, quasi sanguis effusus sive affusus. Vesal. l. 15. cap. 7. Plater. in suis tab. anat. Fernel. lib. 1. c. 7. Colum. lib. 6. de Iccore & venis. Carnis hujus venarumq; Epatis, propria vi,
chylus

chylus albus in massam quandam colore, & substantia à chylo diversam convertitur, quæ sanguis dicitur.

3. Per sanguinem autem ex chylo in Epate elaboratum, non intelligimus sincerum sanguinem, sed genitos etiam cum hoc humores naturales, ut sunt, flava bilis, succus melancholicus, & pituita.

4. A sanguine, urgente necessitate Epasumit suum nutrimentum, reliquum tanquam superfluum beneficio cava vena in omne corpus distribuit. Vesal. lib. 5. cap. 7.

5. Priusquam tamen sanguis per cavam in corpus emittatur, cum purgari necesse est. Ideo fervente per concoctionem chymo in Epate, vi caloris coquentis segregatio fit eorum, quæ ad alendas corporis particulas minimè futura erant accommodata, ut est primò bilis flava pars chymi tenuis assata calida, flori vini haud dissimilis, quæ per poros bilares in vesiculam suam descendit, non quidem ut hac alatur, sed ut inde effusa, intestinorum expulsionem adjuvet. 2. Pars chymi crassa, terrena, quæ cum fece vini comparatur, & est humor melancholicus, hunc Lien ad se rapit, & de puriore ejus portione alimentum sumit, crassa verò particula in ventriculum effunditur, ut hujus beneficio appetitus excitetur, ventriculus corroboretur. Archang. lect. 18. 3. Excrementum aquosum à renibus postquam sanguinis transitum per gibbam Epatis partem in cavam adjuvit, attrahitur, & per vesicam excluditur. Ultimo restat pituita ex optimis cibi partibus genita, quæ ab alijs vicarijs humor vocatur, fertur enim simul cum sanguine, & naturâ destituitur proprio receptaculo, quia semicoctum est alimentum, & diuturniore in Epate & venis mora, ac per inedia facile in sanguinem benignum & alendis partibus frigidioribus accommodatum converti potest. Fernel. lib. 6. c. 6. Hipp. de morb. lib. 4. sect. 1. Laurent. q. 10. Avicen.

6. Deinde connectitur Epas beneficio vinculorum nonnullorum, quæ à peritoneo ortum habent, spinæ lumborum, diaphragmati,

gmati, alijsq; partibus, ne cum grave sit, decidat. Columbus
 duo agnoscit vincula. Bauhinus vero tria. Primum est tenu-
 issimum, quod Vesalio à ligamentis hepatis ortum ducit, Colum-
 bo vero, Fallopio, Archangelo, Laurentio à peritoneo, quod
 Epar diaphragmati parte anteriore alligat. Secundum sinistram
 etiam fortissimum à peritoneo quoq; oritur, hujus beneficio Hepar
 diaphragmati nec non etiam costarum notharum cartilaginibus,
 veluti glutino, adhaerescit. Paræ. lib. 2. cap. 18. hæc ligamenta,
 scribunt Anatomici observasse Sylvium & Hollerium: At
 Archangelus asserit se nunquam potuisse reperire. Tertium est
 vena umbilicalis, cujus beneficio fetus in utero nutritur: hæc E-
 par abdomini ad umbilicum neclitur, ne concidens diaphragma
 deorsum trahat, ut monstrat apposita figura.

Delineatio venæ umbilicalis.

- A A. Gibbi jecoris magna portio.
- B. Vena umbilicalis.
- C. Umbilicus.
- D D. Arteriae umbilicales.
- E. Vrachos.
- F. Vesica.

7. Venarum duo genera Hepar habet, u-
 num in cava, alterum in gibbosa parte. In
 cava parte vena una qua *σπληνική* à Grecis dici-
 tur, Galen. 6. ad: anat. 10. quam Latini *portam* dicunt, Ara-
 bes hanc venam lacteam nominarunt, quod chylum lacti similem
 alliciat, quæ intra & extra Epar in varios & multos dividitur ra-
 mos. Extra Epar dividitur in quatuor surculos & duos ramos
 magnos, quorum unus splenicus, alter mesentericus vocatur. Sur-
 culorum primus vocatur Cysticus qui in vesicula fellis cervicem
 & corpus, nutritionis gratia distribuitur. Secundus Gastricus,
 (Columbo & Cornelio primus ramus) in ventriculum & hu-
 pyloron varios conspergit surculos. 3. Gastropiploicus, ut à Syl-

vio & Laurent. nominatur, Columb. ramus tertius, ventriculi fundo & omenti superiori membrana ramulos multos communicat. Gal. dissect. Ventr. lib. 1. 4. Intestinalis, qui per duodeni & jejuni longitudinem excurrit. Laurent. lib. 4. cap. 2. Bauhin. lib. 1. cap. 15.

8. Magnos ramos quod attinet, inter hos primus splenicus est, & in sinistro latere apparet, unde & Vesalio sinister ramus dicitur, & est tenuior & elatior mesenterico, & fertur ferè totus ad splenem (Columbo quartus ramus, Archang. tertius est) & dividitur in 4. ramos, in Gastricum minorem, Epiploicum dextrum, Coronarium stomachicum, & Epiploicum posteriorem.

1. Gastricus minor in ventriculi gibbosam partem posteriorem paucis ramis diffunditur. 2. Epiploicus dexter, in dextram inferioris Epiploi regionem, & colon intestinum surculos derivat. 3. Coronarius stomachicus dictus Columbo. Bauhino, gastricus major. Archangelo ramus primus, hic ramus satis crassus est, & habet in utroque latere duos adhuc ramos, qui omnes ad ventriculum nutritionis gratia mittuntur. 4. Epiploicus posterior, qui in omenti membranam interiorem, & coli partem descendit.

9. Hisce ramis ita productis, truncus splenicus in ramum superiorem & inferiorem dividitur, hiq; rursus in alios. Superior prope splenem qui vocatur vas breve, aut venosum, Galen. usu. part. cap. 4. 6. ad. anat. 10. diss. ventr. 1. hujus rami beneficio communicatur ipsi ventriculo acidus humor, quo fames sive appetitus excitetur. De infusione humoris melancholici in ventriculum varie sunt sententiae: Vesal. Archang. à liene in os ventriculi, Laurent. vero & Varol. in fundum & os ventriculi melancholicus succus effunditur & c.

B

10. In-

10. Inferior in omenti partem descendit, & dividitur in duos ramos. Primus dicitur Epiploicus sinister, Gal. diss. ventr. 1. qui in sinistra inferioris omenti parte invenitur. Alter Gastroepiploicus sinister nominatur, qui fundum ventriculi sinistra parte cingit. Horum duorum ramorum Laurentius non meminit, quia non semper reperiuntur, & quidem rarissimè primus, ut Vesal. etiam monet. Tantum de splenico ramo & hujus surculis.

11. Mesentericus ramus qui in dextro latere sedē habet est major splenico, & in intestina & Mesenterium ramulos diffundit infinitos. Ramum 5. & 6. faciunt Columb. & Archang. at Laurentius dextrum vocat, & in hæmorrhoidalem Cæcalem, & Mesentericum dividit. Bauhinus verò in Mesentericum dextrum & sinistram: Mesentericus ramus, dexter in jejunum, ileon, cæcum & coli partem dextram posteriore seu cava parte implantatur, & in venulas innumeras dividitur, quæ inter duas membranas Mesenterij feruntur, & ab intestinis chylum exsugunt & Epati afferunt, hinc venæ Mesaraicæ vocantur.

12. Mesentericus sinister in sinistram & mediam mesenterij partem disseminatur, & eam coli regionem, quæ à ventriculi sinistra sede ad rectum usque intestinum pertinet, adit, ab hoc ramo insignior ramus hæmorrhoidalis descendit, hunc natura ideo construxit inquit Laurent. ut Melancholicus sanguis certis quibusdam intervallis excerneretur, hic ramus internas & occultas hæmorrhoides parit, Hypogastricus verò cavæ externas. Illæ cacochymie vacuatrices, hæpethora depletices dicuntur.

Figura

Figura hæc venæ portæ ramos depingit.

- A. Coronaria stomachica.
- B. Gastrica minor.
- C. 1. Gastreopiplois dextra.
- C. 2. Epiplois sinistra.
- D. Epiplois sinistra.
- E. Splenicus ramus.
- F. Surculi splenici rami.
- * Mesentericus ramus.
- G. Mesenterica sinistra.
- HH. Rami Mesenterica dextra.
- III. Venæ recti intestini & venæ hæmorrhoidales.
- K. Rami venæ portæ per hepatis carnem sparsi.
- L. M. Cystica gemella.

13. Has venas omnes natura in truncum magnum transformavit, deinde rursus in quamplurimos ramos, & hos rursus in minimos surculos divisit, ob eam nimirum causam, ut Chylus in Epate detentus mediante vasorum, cavæ scilicet & portæ, plexu, & transitus angustia perfectè in sanguinem transmutari possit.

Figura hæc venæ cavæ & portæ radices per hepar sparsas & coeuntes indicat.

- A. Vena cava truncus ascendens.
- B. Vena cava truncus descendens.
- C. Radices venæ cavæ.
- D. Radices venæ portæ.
- E. Truncus venæ portæ.

B 2

14. Con-

14. Concoctus & elaborato sanguine in Epate, flava bilis à vesicula, quam in Epatis concavo natura locavit, suscipitur: Melancholicus succus, per quartum ramum venæ portæ ad Lienem demittitur; serosi humoris portio aliqua per emulgentes, & ureteres in vesicam descendit, sanguis vero cum serosi humoris aliqua portione distribuitur à cava in totum corpus truncorum duorum, quorum unus sursum ad Cor; alter deorsum ad spinam reflectitur.

15. Ramus qui ad Cor ascendit, diaphragma perforat, ibiq; duas emittit venas, quæ per diaphragma multis surculis & ramulis se longè lateq; pandunt, idem ramus dextro cordis ventriculo connectitur nec in illum fertur, à quo vena aliqua, Cor coronæ instar ambiens ut nutriatur, unde coronalis dicitur, emergit. Deinde hic ramus supra pulmones parit etiam ἀλγυον. .i. venam sine conjugè dictam, quæ licet in dextro latere habeat originem; tamen toti thoraci omnibusq; hujus vertebris, & musculus communicat suos ramulos nutritionis gratia.

16. Reliqua vena cava ascendens ad jugulum membrana succingenti costas à dextra committitur, in quam complures surculos exiguos conspergit; priusquã verò jugulum attingat, apud glandem. Vesal. lib. 3. cap. 7. fol. 282. (est corpus glandulosum, Græcis Γουός, Germanis Das Dries oder die Milch) dividitur in duos truncos, sive ramos magnos, quorū alter dextram, alter sinistram partem petit. Columb. lib. 6. de venis, & ad latera deducti, quilibet in tres ramos dirimitur, alter qui ad axillam per dorsum disseminatur, axillaris dicitur: duo alij per cervicem ascendunt, exterior, & interior in utroq; latere: uterq; dividitur in duos ramos sive venas: duæ cum gula sursum in fauces, & oris ima feruntur, & interiores jugulariæ dicuntur, duæ quæ subter cutem existunt, & extremae sunt, in varias capitis partes exteriores inseruntur in musculos scil. temporum, faciei &c.

17. Axil-

17. Axillaris ramus dividitur in duos ramos, superiorem sc. seu venam cephalicam, & inferiorem seu basilicam. Cephalica quæ & humeralis, & cubiti vena exterior dicitur, circa cubitum & inter pollicem & digitum ei proximum (more Franconum) inciditur, contra varios affectus totius capitis. Hujus cephalicæ exterioris ramus, obliquè per radium in cubiti longitudinem abit, & circa ulnam conjungitur ei Basilicæ ramulus, & sic ad auctus intra auricularem & annularem, Salvatellam, Arabibus Syele dictam, sive spleneticam, constituit. Hæc aperitur securè in dextra manu in obstructione & affectibus Hepatis: In sinistra manu verò, in obstructione lienis, in feбри quartana, & alijs melancholicis affectibus.

18. Inferior sive Basilica, quæ & axillaris inferior ab Hipp. appellatur, quia major & amplior est (in quibusdã subjectis) cephalicã, & etiam in multos surculos dividitur, Practici verò non Basilicam nominant, sed Epaticam sive jecorariam in dextro latere, in sinistro latere vero lienarem, & quidem ideo, quod illa in Epatis, hæc in lienis affectibus secetur.

19. Priusquam autem hæc vena in medium cubiti flexum adveniat, venam trajcit manifestam, quæ Mediana sive communis à situ nominatur, & quidem ideo, quia in media curvatura brachij inter cephalicam & basilicam invenitur. Ab Avicenna nigra vocatur, quæ vulgo semper ferè secatur, contra morbos totius corporis. Hæc venæ omnes multas & varias venulas de se in cutem & musculos brachij spargunt, quas hic non enumerabimus, neque etiam opus est.

20. Hoc notandum restat, variam esse venarum cubiti, & manus distributionem, ita ut hominis ejusdem dextra cum sinistra non conveniat, imò ferè quot homines, tot venarum manus distributiones. Idcò ab imperitis sepissimè Epatica pro mediana, & c. Cephalica pro mediana cum damno maximo ægri secatur.

Tantum de trunco venæ cavæ, qui ad Cor scandit.

21. Alter

21. Alter truncus qui deorsum ad spinā reflectitur sequitur. Hic ubi ad quartam lumborum vertebra[m] pervenit, & arteria[m] magne substratus fuit, dividitur etiam in duos magnos truncos iliacos dictos, quorum alter dextrū, alter sinistrum adit crus. Priusquam tamen hos ramos magnos spargit, ramulos utrumq[ue] quinq[ue] effundit. 1. Vocatur adiposus, qui ab emulgente pronascitur. 2. Renalis qui ad renem fertur. 3. Spermaticus, qui ad testes materiam seminis defert. 4. Lumbaris, cujus beneficio partes circa lumbos nutriuntur. 5. Musculosus, qui multos surculos in abdominis musculis profert. Postea in duos magnos ramos, (ut dictum,) qui Iliaci dicuntur finditur. Ab utroque ramo rursus scaturiunt quatuor venæ, scilicet sacra, hypogastrica, epigastrica, & pudenda, quarum beneficio partes, in quas feruntur, nutriuntur.

22. Postea ramus iliacus in utroq[ue] latere extra cavitatem abdominis producit ramum, sive venam cruralem. Ab hac vena 6. rami prodeunt, Saphena, Ischias minor, muscula, poplitea, suralis, & Ischias major. Has omnes venas Vesal. lib. 3. c. 5. sed absq[ue] nominibus exponit. Columb. Saphenæ, Ischij, & poplitis, mentionem facit Fallop: Saphenæ & Ischij. Plat. cutanear. quatuor.

23. I. Saphena seu vena malleoli, die Frauen oder Rosenader / circa malleolum internum invenitur, circa quem ibi in 4. ramos divisa est, tandem in cutem totius cruris absumitur. Hæc vena, in menstruorū, hæmorrhoidum obstructionibus, item testiculorum morbis inciditur.

24. II. Ischias minor versus os Ischion salvatellæ opponitur, quæ in anteriorem Ischij cutem, & ejus loci musculos distribuitur. Inciditur hæc vena sæpissimè adversus Ischiadicum dolorem, podagram, urinae difficultatem, &c.

25. III. Muscula, & dividitur in duos ramos, majorem & minorem, minor tibiae musculos, & cutem adit, major per femoris musculos disseminatur.

Figur.

Figura I. anteriores venas externas delineat.

- A. Vena est frontem
perreptans.
B. Ramuli jugularis
vene ad buccas &
nasum pertingēs.
C. Humeraria seu ce-
phalica.
D. Jugularis externa.
E. F. Ramuli à thora-
cicis venis ad mam-
mas delati.
G. Mediana.
H. Basilica interna.
I. Rami ab epigastri-
co prodeuntes.
K. Vena cruralis ad in-
guina & crura descen-
dentis rivi externi.
L. Cruralis vena per in-
teriolem femoris par-
tem excurrans.
M. Tibie vena interior.
N. Tibie vena exterior
per externas partes
divaricata.
O. Malleoli vena Saph-
ena dicta.

Figura II. externas postici corporis venas ostendit.

- A. Vena est puppis.
B. Rami sunt è jugulari externa ad dorsum propagati.
C. Vena salvatella sub minimo digito.
D. Vena est que sub pollice secatur. E. Vena poplitis.

26. *IV. Poplitea ex duobus ramis cruralibus constituitur, & sub genu fertur, cuius apud antiquos frequens sit mentio, & etiam frequenter incidebatur.*

27. *V. Suralis est vena cruris magna, & descendit ad malleolum externum & pedis pollicem. Plat. cutan. 3. circa hanc partem etiam 4. cutan. Plat. apparet. Super pollice aperitur haec vena propter faciei maculas, ophthalmiam oculorum, ruborem, vnd wird die Rückader genandt.*

28. *VI. Ischias major, haec per sura musculos delata in ramulos decem dividitur, singulis digitis binos ramulos largiens. Minor descendit ad calcem, aliquando etiam digitis, imprimis minima & medio surculos nonnullos communicat: haec vena in minimo digito pedis utriusq; contra renum vitia, gravitatem & lassitudinem membrorum, apoplexiam, paralyzin aperitur. Vnd wird die Sichtader genandt. Haecenus de venis.*

29. *Arterias quod attinet habet Epar aliquas in cava parte à vena calica, ut calor hujus visceris augeatur & conservetur.*

30. *Habet & nervos duos exiles à sexto pari, alter à ramo (hunc Vesalius Anatomicos ignorasse asserit) qui costarum radicibus dextri lateris exporrigitur, Fallopio ab eo nervos habet qui mesenterio dispergitur, cum quibus etiam rami arteriarum in ipsius substantiam disseminantur. Platero duo nervi etiam parvi in tunicam hepatis desinunt. Nervos autem Hepar & quidem exiles sensus gratia habet. Exiles sunt, quia Epatis actio naturalis non animalis est; sanguis enim primario non ad sensum preparatur, imò sensu exquisito Epar non indiget, propter excrementa, quae in hoc generantur.*

31. *Usus Epatis est, ut sit sanguinis officina, venarum principum, non ἰστέως, sed διομοίωτος, spiritusq; naturalis architectrix, &c. Plura de his in questionibus.*

Delis

**Delineatio jecoris cum suis magnis venis
& portione aliqua ventriculi.**

- A. Gibba sive convexa pars jecoris.
 B. Hac sede Epas permittit aut emit-
 tit caudicem venæ cavæ.
 CC. Nervi ventriculi.
 DE. Duo ramuli venæ cavæ.
 F. Orificium sinistrum ventriculi.
 G. Sinus jecoris in gratiã ventriculi
 à natura factus.
 H. Truncus venæ portæ.
 I. Oesophagi portio.
 K. Portio ventriculi.
 L. Venæ cavæ truncus.
 M. Vena umbilicalis.
 N. Portio vinculi, quo heper diaphragmati ita subligatur ut
 quasi aptum ab eo videatur sustineri.
 * Ligamentum jecur diaphragmati affirmans.

**Delineatio Epatis absque portione
ventriculi.**

- AA. Superior pars gibbæ hepatis.
 BB. Inferior pars gibbæ epatis.
 C. Locus venæ cavæ diaphragma
 permeantis.
 DE. Truncus venæ cavæ.
 FG. Vincula hepatis.
 H. Vena portæ.
 I. Cavitas orificium ventriculi excipiens.

De Accidentibus

Epatis.

C

1. Situm

1. *Situm est Epar sub diaphragmate in dextro latere, exiguo tamen intervallo distans, ne motus diaphragmatis in respiratione impediatur. Arist. 2. hist. animal. cap. 18. In sinistro latere leviter incumbit ventriculo, ideo major Epatis pars est in dextra, minor in sinistra parte. Hipp. lib. de arte in thorace collocavit per thoracem intelligens totam capacitatem, que est inter claves & ossa pubis, sicut interpretatus est. Aristot. 4. de part. animal. In suffocatis Epar plerumq³ sursum trahitur & ferè totum thoracis capacitatem continetur fortasse propter angustiam q³ est in suffocatione.*

2. *Figura Epatis est semicircularis. Gal. 4. usu part. 14. Vesal. lib. 5. c. 7. Archangelo non est penitus globosa, sed eam imitatur quantum fieri potest, & ut necessitas postulat. Columbo non exactè spherica est. Laurentius ait veteres humani Epatis figuram ignorasse & juniorum quam plurimos. lib. 6. c. 19. Lobos jecoris quod attinet, de his inter autores varia sunt sententia. Hipp. lib. de ossium nat. & 6. Epidem. hepar in lobos quinque secat. Realdus 4. de us. part. 8. contra Gal. 6. ad anat. cap. 11. negat hominis Epar lobos habere. Fernel. Galeni opinionem videtur aliquomodo defendere, & ait: se Epar in quinque fibras dissectum vidisse. Eandem opinionem defendit Francisc. Puteus lib. 5. apolog. pro Galeno cont. Vesal. Archang. & Piccolh. & Epar in duos lobos distractum affert. ut Hipp. d. 1. Sylvius lib. 3. cap. 6. Isagog. anat. Sed rarè hoc fit, plerumq³ enim solidum, nullius lobis divisum occurrit.*

3. *Magnitudo Epatis in omnib⁹ non eadè est, in hominib⁹ tamen longè majus est, quam in reliquis animalibus, cum his magna opus sit sanguinis copia, ad tot spirituum & humidi radicalis, que semper agendo & contemplando resolvuntur, restitutionem. Timidis sive meticulosis grandius est jecur datum ob rationes sequentes duas, quia meticulosi habent Cor frigidum, Ideoq³ hujus facultas vitalis, in qua animorum & irarum existit ardor, est imbecillis, & ad animositatem planè inutilis: ut autem ejusmodi defectus*
supplea-

suppleatur, natura condidit in meticulosis Epar, facultatis natura-
lis roboris gratia, grandius: Sic enim natura solet, quod una ex
parte deest, id alterius incremento & accessione compensare. 2 quia
frigidi homines plus appetunt, frigiditas eniui, ut Gal. in arte
parua docet appetentiam excitat, quo fit ut major his chyli suppe-
tat copia, cuius abundantia Hepar nutritur & accrescit amplius,
sicuti videmus in belluonibus & suo abdomini natis. Laur. d. l.

4. Temperamentum Epatis est calidum & humidum absolute
& generaliter. Specialiter vero in collatione, & etiam interdum
præter naturam, est vel calidum, siccum, vel siccum frigidum, vel
frigidum humidum, &c.

CAP. III. De Vesicula fellis.

Vesicula fellis est receptaculum flavæ bilis in dextra & ca-
va parte jecoris sedem habens.

1. Vesicula fellis, Grecis dicitur κύσις χοληδόχου, id est, vesica
fellis, folliculus fellis, ductor & expurgator, Item κύσις ἐροδόχου,
id est, vesica urinaria. Κύσις fortassis dicta, inquit Archangelus,
ἀπὸ τῆς κύβητος, quod est vas piscatorium, quo ut capiuntur pisces, ita
cysti bilis capitur. Alijs bursa cholerae citrina vocatur.

2. Substantia hujus vesiculae membranosa est, & duplex, una
communis à peritoneo: Altera propria, densa & fortis ne à bile læ-
datur. Hæc propria Vesalio & Platero nervosa est & membra-
nosa. Fallopio vero nervosa, Columbo & Laurenzio membra-
nosa.

3. Hanc tunicam propriam intus crustosa quedam tunica suc-
cingit, ne à bilis acrimoniâ ledatur, vel ut Archang. vult, ne as-
siduo fluxu, & refluxu bilis facies interior callosa reddatur.

4. Vasa etiam habet, .i. duas venas graciles cysticas à portæ
ramo, ut nutriatur. Gal. 5. usu part. 7. 8. & 12.

Secundo, Arterias valdè graciles habet, à celiaca, jecoris cavo exprorectas, hunc in finem, ut harum assiduo motu, vesicula agitata, haud facilè putrescat. Archang. d. l. Varol. in f. anat.

Tertio, Nervum etiam parvum ac vix conspicuum à sexta conjugationis ramulo habet, ut aliquo modo sentiat, Gal. 5. usu part. 8. Nonnulli Anatomici hos, uti & arterias, non viderunt. Ideoq; putarunt vesiculam his carere.

5. Hec vesicula dividitur in fundum, cervicem & meatus bilarios. Fundus amplior vesiculae pars est, rotunda, jecoris cavo adherens, & inferiora respiciens, quando cum Epate in sua sede naturali est. Cervix est angustior hujus vesiculae pars oblonga, fundo multo durior, superiora respiciens. Archang. Bauhin. d. l.

6. De cervice sive orificio suo porrigit duos ramos sive meatus, unum ascendentem, qui innixus venae portae in corpus Epatis ingreditur, & tenuissimis multis surculis inter propagines venae portae & cavae de se sparsis, bilem undiquaq; ex Epate, sive per vasorum ἀναστοματων, sive ἀρτηριων haurit & allicit, & in vesiculam suam comportat, unde & ἰσχοι χοιλιδοχοι, i. meatus bilem excipientes vocantur. Alterum descendentem, qui inferiore membrana omenti suffultus duodeno non procul à jejuni initio inseritur, & bilem è vesicula effusum in intestina defert.

7. Fallopius & Archangelus putant bilem è jecore ad intestina primò deferri, & in casu necessitatis duntaxat, quando meatus intestini duodeni clausus est, à vesicula fellis recipi. Alij distinguunt inter puram & impuram bilem, & dicunt puram bilem à vesicula trahi: impuram verò rectè per ductum quendam à Jecore ad intestina transferri. Hanc opinionem etiam defendit Varol. lib. 3. anat. cap. 6. Sed hoc videtur non verisimile esse, nam nullum discrimen est inter bilem, quae in ipsa vesicula continetur, & inter illam, quae circa meatum intestini duodeni invenitur. Ideoq; dicimus omnem bilem excrementitiam, sive permixta & crassa sive impermixta & sincera sit, ascendente ramum qui in Epatis

tis

tis substantiã numerosa serie immisso est, colligere, & certo tempore in duodenum per porũ biliarium deponere. Vide plura apud Galenum, Vesalium, Fallopium, Archangelum, Laurentium, Columbum, Bauhinum, Usus vesiculae hujus ex dictis satis patet.

Vesiculæ fellis delineatio, &c.

- A. Concursum meatuum bilis, vesiculae qui in jecoris corpus descendunt.
- B. Vesiculæ bilis cervix.
- C. Bilis vesiculæ meatus in duodenum intestinum insertus.
- D. Duodenum.
- E. Arteria vesiculæ & jecoris.
- F. Nervulus jecoris & vesiculæ.
- G. Tenuis portæ venæ propagine.
- I. Vesiculæ corpus.
- H. K. L. M. Meatus bilis vesiculæ per jecoris corpus exporrecti inter portæ venæ, & cavæ item venæ ramos.
- N. Venæ portæ propago in jecoris substantiam diffusa.

De Accidentibus vesiculæ fellis.

1. Vesicula hæc in cava eaq; dextra & crassissima Epatis parte sita est.
2. Figura hujus est oblonga & rotunda longioris cujusdam pyri modo, Vesal. & Laurent. Oblonga Columbo; Longiuscula & rotunda pyri modo angustata Platero. Globosa, sed excavata & oblonga pyro minusculo æqualis. Archang.
3. Magnitudo hujus non est eadem in omnibus animantibus: Est tamen in homine parva, & non admodum insignis Archang.
- d. 1. Unica est, quia unica satis fuit.

QVÆSTIONES.

Quæst. I.

An Epar sit origo sive principium venarum?

Resp. De origine venarum inter Philosophos & Medicos varia sunt opiniones: alij enim ortum venarum à capite & cerebro derivant, ut habet Gal. 6. de placit. Hipp. & Platon. Alij à ventriculo, sed hæ opiniones contra experientiam & rationem ita pugnant, ut refutatione non sint dignæ. Herophilus ad hanc questionem de origine venarum respondit vocabulo nescio. Hippocrates, licet varias & dissentientes de origine venarum sententias habeat: Nunc enim Cor, ut lib: de carnibus. l. de locis in hom. l. de corde. 4. de morbis: Nunc Epar, ut l. de aliment. l. de officium natura: De locis in homine: 2. & 6. Epidem: Aliquando nec Epar nec Cor, venarum esse principium voluit: Tamen hæ sententiæ omnes optimè conciliari possunt sequenti modo: Epar non est principium venarum ἰσπέσεως, id est, originis. Epar non est principium venarum sc. conservationis, sed διοικήσεως, id est, distributionis: Ita etiã cor est principium venarum sc. conservationis, non principium διοικήσεως vel ἰσπέσεως, quia omnes partes simul generantur. Vesalius & ferè omnes Peripatetici Cor αἰματώσεως officinam esse putant Arist. 2. & 3. de part. anim. sed hæ opinio jam pridem è scholis medicorum fuit explosa. Medici vero cum Galeno 2. de part. anim. c. contra Aristotelem Epar venarum principium non ἰσπέσεως, id est, generationis, sed διοικήσεως, i. e. distributionis & ῥιζώσεως, id est, radicationis esse defendunt, (ut modò dictum) 1. quia in Epate est vena maxima. Galen. 6. de plac. 3. 2. quia in Epate & circa Epar sunt excrementorum receptacula. E. 3. læso Epate læditur sanguificatio. E. 4. ubi elaboratio & distributio sanguinis, ibi venarū principiū: sed in Epate. E. 5. Vbi elaboratio sanguinis, ibi necesse est ut sint organa
distributi-

distributionis, Gal. lib. 6. de plac. c. 4. *At in corde talia non reperiuntur.* E. 6. Si Cor esset venarum principium, vena umbilicalis in foetu sanguinem in Epar non in Cor refunderet. Sed hoc non fieri observatum est: Ergo; Denique si non hepar sit sanguificationis instrumentum, frustra id factum esse oportet lib. 6. cap. 4. de plac. His & alijs rationibus potest Medicorum & Anatomicorum nonnullorum sententia probari, quam etiam Hippoc. lib. de aliment. confirmat, ubi ait *πίλωσις φλεβῶν, ἢ παρὰ πίλωσις δέλησιων καρδίη*, id est, Radicatio venarum Epar. Radicatio verò arteriarum Cor est.

Quæst. II.

An venæ vim habeant sanguificandi?

De hac questione ferè tot sunt opiniones, quot autores. Aristoteles Cor defendit 2. & 3. de part. animal. 3. de histor. animal. Averroës in Epate preparari, in Corde vero elaborari & perfici existimat. Vesal. lib. 3. cap. 1. & Ioubertus decad. 1. parad. 4. Iacobus Scheckius. Fernel. lib. 6. cap. 2. venis adscribunt sanguificationem; dicunt tamen Epar eam aliquo modo promovere. Fallopius ascribit venæ portæ. Columb. l. 6. & Argenter: statuunt substantiam Epatis esse sanguificationis organum. Laurentius lib. 4. quæst. 2. & Archangelus, Veiga. Bauh. ait chylū in venis mesaraicis primum sanguinis rudimentum accipere, inde delatum ad hepar, non in ejus parenchyma effundi; sed in venis Iecoris reservari & in portæ radicibus sanguificationem fieri, beneficio etiam parenchymatis & venarum majoris hepatis: quam sententiam & nos veram esse arbitramur: de hac questione vide Gal. lib. 4. de us. part. cap. 3. 4. 5. 12. & lib 5. de plac. cap. 3. 4. 5. 8.

Quæst. III.

Cur membra coctionis in infimo ventre locantur?

Resp. Ne ratio sive intellectus ob halituum copiam alimentorum interturbetur. 2. ut excrementa tanquam gravia commodius in infimo ventre resideant, & exsernantur. leg. precedentem disput. de ventriculo.

Quæst.

Quæst. I V.

An Epar calidius sanguine?

Resp. Sanguis calidior, ob duplicē calorem, proprium sc. quem à cibo, & ascititium, quem ab Epate habet, ut nonnulli putant.

Quæst. V.

Cur Epar diversos humores producit?

Resp. Hoc non moderato calori vel immoderato adscribendum, uti Gal. lib. 2. de natura. facult. c. 8. ex sua, Hippoc. Aristot. Praxagoræ, Philotimi aliorumq; veterum sententia disput. sanguinē sc. à moderato, reliquos vero humores ab immoderato calor generari: sed cibo sive alimento, ut Fernel. lib. 6. Phyl. c. 4. egregiè differit, in quo sive calido, sive frigido, sive temperato, inest portio ignea, aërea, aquea, terrea, idcoq; quando unus calor Epatis toti alimento sive chylo aequaliter sese exhibet, & in eum pari robore & conatu undiq; incumbit ex eo, profert 1. bilem ex ignea portione, 2. sanguinem ex aërea, 3. pituitam ex aquea, & deniq; melancholicum succum ex terrea, non aliter ac Sol res nonnullas in mixto liquat, alias verò indurat.

Quæst. VI.

Quænam intemperies Epatis est peior altera?

Resp. Dupliciter Epar potest considerari, & secundum intemperiem & substantiam. Si secundum intemperiem absolutè consideratur una alteri non cedit, interim tamen facilius vicina membra à frigido leduntur quam à calido. Si substantiam respicimus, hujus aut rarior aut densior. Si rarior calida intemperies peior, ratio quia hæc nimis rarefacit, & dissipat, frigida vero condensat, si densior, frigida peior calida. Frigida etiam peior sicca, quia frigiditas habet se, ut causa, siccitas ut effectum, &c. Sicca etiam peior humida, quia facilius res humida siccat, quàm sicca humectatur.

Quæst. VII.

An chylus attractione venarum melsaraicarum & hepatis, an verò spontaneo fluxu perveniat ad Epar? Affirm. cum Fernel. lib. 6. c. 2. utrumq;.

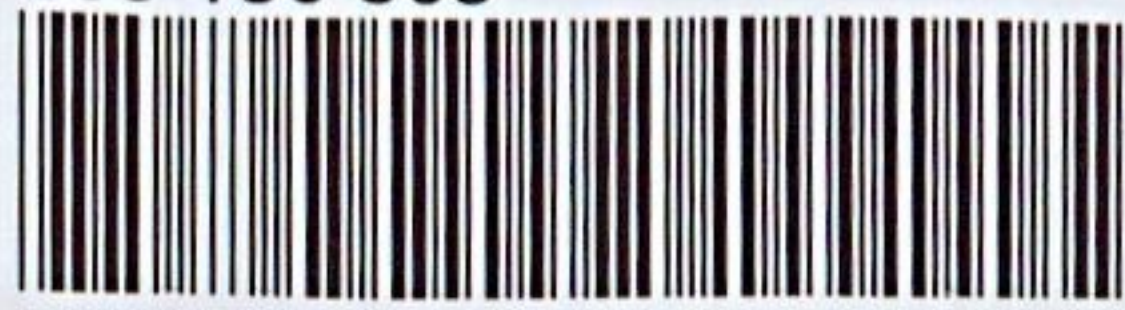
226 662

Vergleichende Dialectmullens in Nordam

ULB Halle

3

005 136 865

1017

226

de ut aliud videtur. fuit enim regis de fronte
sive de fronte et ego de omni omnibus placet ad
iudicium quod in velle est. f. qd' multis. et f. p.

iii. fuit Dupli. m. d. e. m. m.

It. itantes mei est. fuit et ego xpi. huius
autem res fuit. qd' per unam memoriam est
et sicut huiusmodi velle. p. xpi. mem. tenet
H. solo aut res fuit. qd' omni vni caput xpi.
est. caput. it. mulieris. et caput vni xpi. et
omne. et. ipse. et. velle. caput. et. p. et.
caput. fuit. Omne. et. mulier. omne. et.

It. itantes non velle. caput. dicitur. caput. fuit.

Omne. et. f. et. f. huius. **¶** Nam. si. non
velle. et. mulier. et. velle. et. velle. caput. fuit.
mulier. et. mulier. et. velle. et. velle. caput. fuit.

It. itantes non velle. velle. caput. fuit. et. velle.
magis. est. et. velle. et. velle. et. velle. et. velle.
vni. **¶** et. om. et. velle. et. mulier. et. mulier. et.

vni. **¶** et. non. est. velle. et. velle. et. velle. et. velle.
et. velle. et. velle. et. velle. et. velle. et. velle. et.

It. itantes non velle. velle. caput. fuit. et. velle.
vni. **¶** et. non. est. velle. et. velle. et. velle. et. velle.
et. velle. et. velle. et. velle. et. velle. et. velle. et.

Inches

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

UTATIO

anatomicarum V.

ARTIBUS

IS AIMATΩΣ EI
vientibus,

quam

PRÆSIDIO

KNOBLOCHII,

Fr., Med. & Phil.D.

eebergensium Academia
endam suscipiet

orus Bilizerus,

adiensis Sil.

uly, horis & loco notis.

§):(§

EBERGAE,

nis per Iohan. Gorman.

Id Id CVII.